

Vår referens

Miljöavdelningen

Helena Persson

040/044 - 25 21 39

ENLIGT SÄNDLISTA

**Fastställelse av skötselplan för naturreservatet Gropahålet
i Kristianstad kommun**

(3 bilagor)

Länsstyrelsen har arbetat fram ett förslag till skötselplan för naturreservatet Gropahålet i Kristianstad kommun. Naturreservatet bildades den 8 december 1976. Förslaget har remissbehandlats.

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. (1998:1252) fastställer länsstyrelsen skötselplanen, daterad 10 december 2008, för naturreservatet Gropahålet i Kristianstad kommun (Bilaga 1) att gälla tills vidare.

Detta beslut kan överklagas hos Regeringen, miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet.

I den slutliga handläggningen av detta ärende deltog Kristian Nilsson, beslutande och Helena Persson, föredragande.

Kristian Nilsson

Helena Persson

Bilagor:

1. Skötselplan för naturreservatet Gropahålet, Kristianstad kommun
2. Hur man överklagar
3. Sändlista

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET GROPAHÅLET

Kristianstad kommun, Skåne län

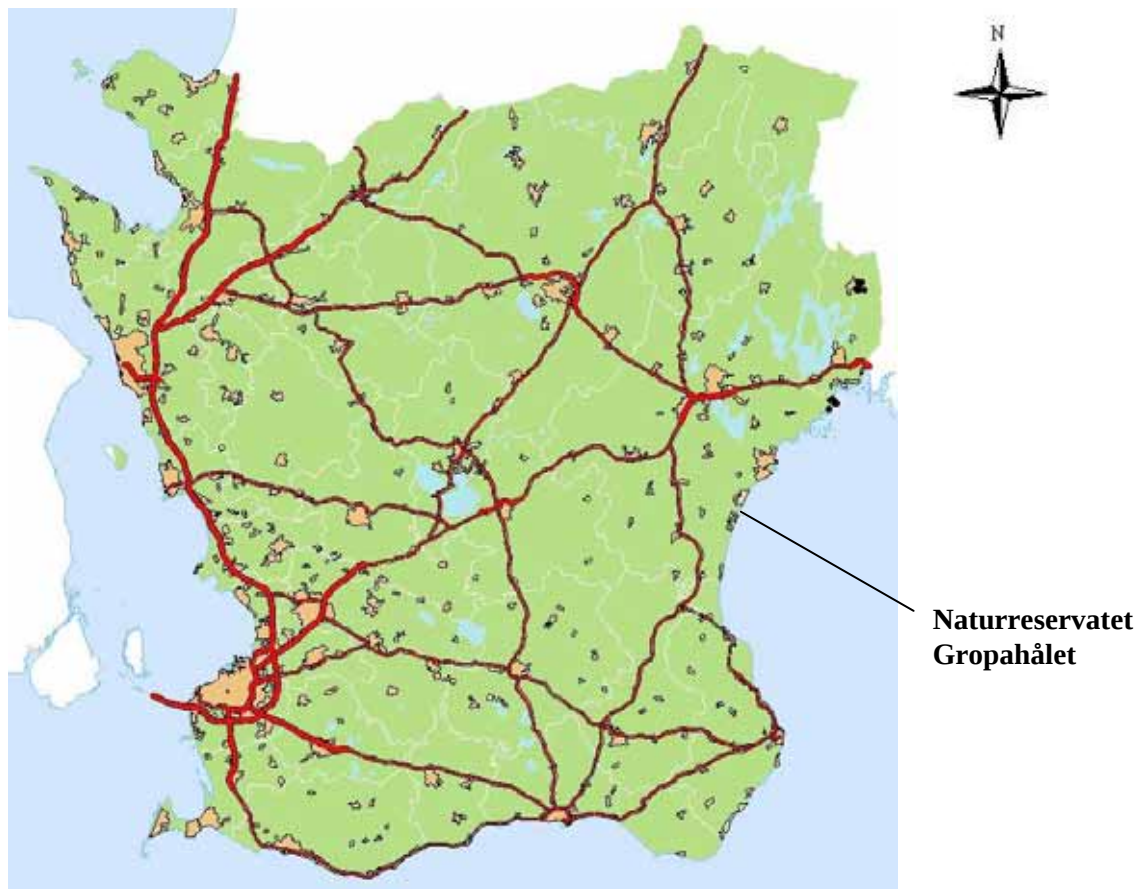
www.m.lst.se

Fastställd 1993-07-27. Reviderad 2008-12-10.

Miljöavdelningen
Naturskyddssektionen

Dnr 511-59772-07

1290-203

Diarienummer: 511-59772-07

Datum: 2008-12-10

Utgiven av: Länsstyrelsen i Skåne län

Titel: Skötselplan för naturreservatet Gropahålet, Kristianstad kommun, Skåne län

Planförfattare: Christer Persson, reviderad av Mats Lindeskog

Beställningsadress: Länsstyrelsen i Skåne län
Miljöavdelningen
205 15 Malmö
Tfn: 040/044-25 20 00
lansstyrelsen@m.lst.se

www.lansstyrelsen.se/skane

Copyright: Innehållet i detta dokument får gärna citeras eller refereras med uppgivande av källa.

Omslagsbild: Sanddynslandskap i Gropahålets naturreservat med planterad tall och bergtall, 2007.

Foto: Mats Lindeskog

Innehållsförteckning

1. SYFTET MED RESERVATET	5
2. BESKRIVNING AV OMRÅDET	6
2.1 ADMINISTRATIVA DATA	6
2.2 HISTORISK OCH NUVARANDE MARKANVÄNDNING	7
2.3 OMRÅDETS BEVARANDEVÄRDEN.....	7
2.3.1 Geovetenskapliga bevarandevärden.....	7
2.3.2 Biologiska bevarandevärden	8
2.3.3 Kulturhistoriska bevarandevärden	9
2.3.4 Intressen för friluftslivet	9
3. ÖVERSIKT AV PLANERAD MARKANVÄNDNING OCH SKÖTSEL.....	9
3.1 ÖVERGRIPANDE BEVARANDEMÅL	9
3.2 GENERELLA ÅTGÄRDER	10
3.3 SKÖTSELSOMRÅDEN.....	10
4. MÅL OCH ÅTGÄRDER FÖR SKÖTSELOMRÅDEN	10
4.1 SKÖTSELOMRÅDE 1 – TALLBEVUXET DYNLANDSKAP	10
4.2 SKÖTSELOMRÅDE 2 – BERGTALLPLANTERINGAR.....	12
4.3 SKÖTSELOMRÅDE 3 – GRÄSMARK	12
4.4 SKÖTSELOMRÅDE 4 – PARKERINGSPLATSER	14
5. FRILUFTSLIV OCH TURISM.....	14
5.1 ALLMÄNNA MÅL	14
5.2 TILLGÄNGLIGHET.....	14
5.3 STIGAR OCH VANDRINGSSPÅR	15
5.4 RENHÅLLNING OCH SANITÄRA ANORDNINGAR.....	15
5.5 INFORMATION	15
5.6 UTMÄRKNING AV NATURRESERVATETS GRÄNS.....	16
6. JAKT	16
7. TILLSYN	16
8. DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING	16
8.1 UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER	16
8.2 UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL	16
8.3 UPPFÖLJNING AV KOSTNADER	17
9. SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV PLANERADE SKÖTSEL- ÅTGÄRDER.....	17
10. KÄLLOR	17
10.1 LITTERATUR	17
10.2 DATABASER	18
10.3 KARTOR.....	18
10.4 MUNTliga KONTAKTER.....	18

KARTBILAGOR

- Bilaga 1. Reservatets avgränsning
- Bilaga 2. Utdrag ur flygfoto från 1940
- Bilaga 3. Utdrag ur flygfoto från 2004
- Bilaga 4. Naturtyper enligt Natura 2000
- Bilaga 5. Skötselområden
- Bilaga 6. Anläggningar

1. Syftet med reservatet

Som grund för beslutet åberopar länsstyrelsen områdets geologiska, biologiska och sociala naturvårdsvärden. Reservatet (Figur 1) utgör en del av ett större sammanhängande dynamråde, som hittills undgått exploatering i form av bebyggelse. Sanddynsystemet, som uppkommit genom en omfattande sanddrift i äldre tider, är topografiskt och morfologiskt intressant. Den öppna kusten med aktiva strandprocesser har ett mycket stort vetenskapligt värde. Området hyser vidare en del sällsynta eller av andra anledningar skyddsvärda växter. För det rörliga friluftslivet har området mycket stor betydelse genom att det utgör ett av de få orörda kustavsnitten inom denna region.

Syftet med vården och förvaltningen av reservatet är dels att bevara dess vetenskapliga naturvärden och dels att göra det attraktivt för det rörliga friluftslivet.

Figur 1. Reservatet Gropahålet är markerat med punktstreckad linje på fastighetskartan.

2. Beskrivning av området

2.1 Administrativa data

Områdets namn RegDOS-ID Skyddsform Beslutsdatum Naturvårdsförvaltare Internationella åtaganden Län Kommun Socken Vegetationszon Naturgeografisk region Läge Kartblad Gränser Fastigheter Markägare Arealer Förvaltare Planförfattare	Gropahålet 2001511 Naturreservat 1976-12-08 Länsstyrelsen i Skåne län Natura 2000 (SE 0420137) Skåne Kristianstad Åhus Nemorala zonen (sydsvenska lövskogsregionen) Region 7. Skånes sediment- och horstområden ca 2 km söder om Yngsjö Topografiska kartan: 2E Simrishamn NV Ekonomiska kartan: 2E 8a Gropahålet (024 80) Området är markerat med streckad linje på Bilaga 1 Yngsjö 8:78 Staten genom Naturvårdsverket 31,6 ha land Länsstyrelsen i Skåne län Christer Persson 1993-07-27. Reviderad av Mats Lindeskog 2008-12-10.
Markslag Natura 2000-naturtyper	Barrskog 29,1 ha Gräsmark 1,6 ha 2180 Trädklädda sanddyner, ca 16 ha 2130 Kustnära permanenta sanddyner med örtvegetation (grå sanddyner), ca 0,8 ha
Prioriterade bevarandevärden: Markslag Naturtyper Strukturer Arter	Skog, gräsmark Trädklädda sanddyner (2180), kustnära permanenta sanddyner med örtvegetation (2130) Solbelyst ved, grova träd, sandblottor Sandnejlika, ryl, trädpiplärka, spillkråka

2.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Reservatsområdet tillhörde under bysamhällets tid Yngsjö bys utmark och ligger strax norr om Gropahålet, Helge ås nya utlopp som bröt igenom sanddynerna år 1775. Den ursprungliga vegetationen tros ha dominerats av ek. Ett fåtal gamla ekar finns eller har tidigare funnits inom Hanöbuktens kustdynlandskap. Efter avverkning av skogen brukades jorden på Kristianstadsslättens utmarker ofta genom ett extensivt ogödslat åkerbruk inom inhägnade "lyckor", där säd oftast skördades två år i rad, bovete följt av råg. Marken fick sedan ligga i träda i ett varierande antal år under bete. På mitten av 1700-talet rapporterar Linné från sanddynerna söder om Åhus en mil norr om Gropahålet en trädesperiod på 5-6 år, då marken, trots ett torrt och magert utseende utgjorde "det härligaste bete för fåren". En intensivare odling med kortare trädesperioder och hårdare bete ledde till att sandflykten förvärrades under 1700-talet, men flygsand förekom troligen kring Åhus redan på medeltiden. Det är okänt om lyckodling har förekommit inom själva reservatet eller ej.

Området är trädlöst på de tidigaste kartorna, Burmans Skånekarta från 1687, kartan över Yngsjö bys utmark från 1752 och Skånska Rekognosceringskartan från 1812-1820. Tallskog fanns dock ända från 1600-talet några kilometer söder om reservatsområdet vid Furuboda. Huruvida denna är naturlig eller en tidig plantering är okänt, men plantering av strandråg och tall för att binda flygsand, gjordes åtminstone redan på 1730-talet i närheten (Vittskövle). På 1820- och 1830-talen planterades tall på dynerna inom det nuvarande reservatet, men ännu på Generalstabskartan från 1862 markeras området som trädlöst. Först på Häradsökonomiska kartan från 1926-1934 är området trädbevuxet. Så sent som på flygfoto från 1940 är skogen betydligt glesare än idag (Bilaga 2 och 3). Kompletterande skyddsplantering av bergtall har gjorts på 1900-talet. Delar av gräsmarkerna i reservatets västra del synes ha varit uppodlade på 1940-talet.

Området ingår i Natura 2000-området Gropahålet, i dåvarande Kristianstads läns Natur- och kulturmiljövårdsprogram 1996, samt är ett riksintresse för naturvård N65 (3 kap. 6§ miljöbalken).

2.3 Områdets bevarandevärden

2.3.1 Geovetenskapliga bevarandevärden

Gropahålets naturreservat ligger inom det kilometerbreda sanddynsområde som sträcker sig 2 mil söderut längs Hanöbukten från Åhus till Julaboda. Området ligger på Kristianstads-slätten, som är en depression i urberget, varpå ligger marina sediment från krita i form av sandsten och kalksten. Ovanpå detta ligger sedan urbergs- och kalkstensmoräner från den senaste istiden och slutligen ett sandlager avsatt från Baltiska issjön. Ett system av strandvallar bildades under Litorinahavets inverkan, då havsytan stod upp till 10 meter över dagens nivå. Dessa strandvallar inneslöt länge en stor lagun som sträckte sig från Yngsjö till Linderödsåsen. Efter avverkning av skogen i historisk tid formade vinden, särskilt i den norra delen av området, där reservatet ligger, mäktiga flygsanddynor, med toppar upp till 15 meter höga inom reservatet. Så länge skogen inte tillåts att växa alltför tät är den vackert utbildade dyntopografin fortfarande väl synlig. Området är ett av de geologiskt värdefullaste kustdynlandskapen i Sverige.

2.3.2 Biologiska bevarandevärden

Reservatet ingår i Natura 2000-området Gropahålet (SE 0420137), vilket innebär ett internationellt åtagande att bevara de ingående naturtyperna trädklädda sanddyner och kustnära permanenta sanddyner med örtvegetation (grå sanddyner) (Bilaga 4). Natura 2000-arter och andra hotade arter inom området redovisas i Tabell 1.

Reservatet är i dag mest täckt av planterad tall (*Pinus sylvestris*) och bergtall (*P. mugo*), med inslag av björk och enstaka ekar och granar. De äldsta tallarna är nu 180 år gamla men de flesta är från yngre planteringar eller naturlig förnygring. I den västra delen av reservatet är tallskogen väletablerad med raka stammar, medan i övrigt är markerna öppnare med en del exponerad sand på dynerna. Fältskiktet är i den slutna skogen relativt artfattigt med t.ex. kruståtel (*Deschampsia flexuosa*), flockfibbla (*Hieracium umbellatum*), blåklocka (*Campanula rotundifolia*) och ängskovall (*Melampyrum pratense*), men innehåller även fältsippa (*Pulsatilla pratensis*) (Figur 2) och en mängd pyrolaceaer som grönpyrola (*Pyrola chlorantha*), björkpyrola (*Orthilia secunda*), ryl (*Chimaphila umbellata*) (Figur 2) och tallört (*Monotropa hypopitys*). I de öppnare delarna förekommer bl.a. borstståtel (*Corynephorus canescens*), fårsvingel (*Festuca ovina*) och sandstarr (*Carex arenaria*).

Bottenskiktet består av ofta heltäckande mattor av olika bägar- och renlavar (*Cladonia* och *Cladina* sp.) och mossor som väggmossa (*Pleurozium schreberi*) och myrkvastmossa (*Dicranum undulatum*).

I en betesmark i västra delen växer backtimjan (*Thymus serpyllum*), bergsyra (*Rumex acetosella*), trift (*Armeria maritima*), rödtoppa (*Odontites vulgaris*) och ängshavre (*Avenula pratensis*). Arter som tidigare funnits här är tofsäxing (*Koeleria glauca*), hedblomster (*Helichrysum arenarium*), gul fetknopp (*Sedum acre*), sandsvingel (*Festuca polesica*) och sandnejlika (*Dianthus arenarius*), men dessa hittades år 2007 endast i angränsande marker, vilket kan tyda på en pågående utarmning av en mer kalkkrävande flora.

Figur 2. Kärlväxter i Gropahålets naturreservat. T.v. ryl (*Chimaphila umbellata*) och t.h. fältsippa (*Pulsatilla pratensis*).

Tabell 1. Hotade och skyddsvärda arter i Gropahålets naturreservat. Rödlistade arter enligt Artdatabanken 2005. EN (starkt hotad), VU (sårbar), NT (missgynnad), Natura 2000-arter enligt EU:s fågeldirektiv och EU:s art- och habitatsdirektiv. *) Fridlysta i Skåne. †) ÅGP-art.

			Hotkategori	Natura 2000
Kärlväxter	Sandnejlika Tofsäxing Ryl Sandsvingel Hedblomster Fältsippa	<i>Dianthus arenarius</i> <i>Koeleria glauca</i> <i>Chimaphila umbellata</i> <i>Festuca polesica</i> <i>Helichrysum arenarium*</i> <i>Pulsatilla pratensis*</i>	EN VU VU NT	
Fåglar	Fältpiplärka Spillkråka	<i>Anthus campestris</i> † <i>Dryocopus martius</i>	EN	A255 A236

Evertebratfaunan är ej inventerad men i blottade sandpartier påträffas myrlejon (*Myrmeleon formicarius*). Inventeringar av närliggande sandområden har nyligen identifierat 47 rödlistade insektsarter, varav 22 solitära bin och humlor (Sörensson 2007). Fågellivet i reservatet innefattar bland annat regelbundna besök av fältpiplärka (*Anthus campestris*), vilken omfattas av ett åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP), samt skogsarter som spillkråka (*Dryocopus martius*), svartmes (*Parus ater*) och tofsmes (*P. cristatus*).

2.3.3 Kulturhistoriska bevarandevärden

Flygsandsområdet söder om Åhus vittnar om vinderosion orsakad av ett hårt brukande av känsliga sandmarker i historisk tid och en senare tids ansträngningar att binda sanden. I sanddynerna har hittats artefakter från stenåldersbosättningar, t.ex. flintredskap, vilket redan Linné iakttog. Inom Gropahålets naturreservat finns flera förhistoriska boplatser, markerade i Bilaga 1.

2.3.4 Intressen för friluftslivet

Gropahålets naturreservat, tillsammans med angränsande Kristianstad kommuns friluftsområde norr om och privat obebyggd mark söder om reservatet, är ett av få obebyggda områden inom Hanöbukts kustdynlandskap med fri tillgång till havet. Reservatets östra parkering används av allmänheten främst för tillgång till stranden, där ett nakenbad och ett hundbad finns.

3. Översikt av planerad markanvändning och skötsel

3.1 Övergripande bevarandemål

Natura 2000-naturtyperna trädklädda sanddynen (2180) och kustnära permanenta sanddynen med örtvegetation (2130) i Gropahålets naturreservat (Bilaga 4) ska bibehålla sitt för närvarande mycket goda respektive goda bevarandetillstånd.

Generellt sätt gäller för reservatet att bibehålla eller skapa nya gläntor i tallskogen med sandblottor och solbelysta tallar med död ved och att bibehålla eller öka de biologiska värdena av de betade ytorna. En gles tallskog är också viktig för att synliggöra dynlandskapets topografi.

3.2 Generella åtgärder

Skötseln av Gropahålets skog ska ske utifrån naturvårdsaspekter. Igenväxning av tallskogen och betesmarkerna ska förhindras genom röjning respektive röjning och bete. Tallskogen ska utöver detta öppnas upp ytterligare genom röjning för att skapa nya gläntor. Ytor på och intill fasta fornlämningar ska undantagas från markberedande åtgärder.

3.3 Skötselområden

Naturreseptatet har delats in i fyra olika skötselområden (se Bilaga 5):

- 1 – Tallbevuxet dynlandskap
- 2 – Bergtallplanteringar
- 3 – Gräsmark
- 4 – Parkeringsplatser

I vissa skötselområden finns även delområden, där den huvudsakliga skötseln är densamma, men vissa extraåtgärder krävs för att gynna området bevarandevärden. Hela reservatet ingår i Natura 2000-området Gropahålet, men endast delar av skötselområde 1 och 3 kan inordnas under Natura 2000-naturtyper.

4. Mål och åtgärder för skötselområden

4.1 Skötselområde 1 – Tallbevuxet dynlandskap

Areal: 25,8 ha, varav delområde:

1a: Trädklädda sanddynor (2180)	16 ha
1b: Likåldrig tallskog med kruståtdominerat fältskikt	9,8 ha

Delområde 1a består av det egentliga, kraftigt kuperade, dynområdet med ett bottenskikt dominerat av moss- och lavtäckan och med insprängda öppna sandytor i anslutning till dynbranterna.

Delområde 1b ligger innanför dynerna och består av rakstammig jämnårig tallskog med ett kruståtdominerat fältskikt.

Tallskogen är helt slutan i delområde 1b, men även i delområde 1a finns stora helt slutna ytor. Tallföryngringen är riklig och bildar snabbt täta igenvuxna ytor, vilket riskerar att

försämra synligheten av dyntopografin och minska de öppna sandyterna. Skyddsvärda växter som ryl och fältsippa (Figur 2) finns i båda delområdena (Figur 3).

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Naturtypen trädklädda sanddyner (2180) ska utgöra en areal på minst 16 ha.
- Naturtypen trädklädda sanddyner (2180) ska innehålla minst 1,6 ha gläntor med sandblottor.
- Tallskogen nedanför dynerna (1b) ska innehålla öppna gläntor.
- För naturtypen trädklädda sanddyner (2180) ska karaktärsarterna väggmossa, bägarlavar, tallört och ryl förekomma.
- Nuvarande mängd död ved i olika åldersstadier ska bibehållas och öka.
- Förekomsten av solbelyst ved ska öka.
- Förekomsten av grova tallar ska öka.
- Gran ska inte finnas inom området.

Upptagande av gläntor med sandblottor kan förväntas gynna fältpiplärka, som häckar söder om reservatet, hotade insekter beroende av öppen sand, samt växter, vars frön kräver naken jord för att gro, som till exempel ryl. Grova tallar krävs för spillkråkans boträd, vilket på sikt gynnar även andra hålbbyggande fågelarter.

Skötselåtgärder

Skogen ska skötas utifrån naturvårdsaspekter. Kraftig röjning av tall- och björk uppslag bör ske regelbundet. All gran ska på sikt tas bort. Gamla tallar och eventuella ekar och bokar ska lämnas kvar och gynnas genom röjning av intill växande träd. Gläntor bör tas upp i den slutna skogen i västra delen av reservatet (1a) och bibehållas och utvidgas och eventuellt nyskapas i sanddynområdet (1b).

Död ved i form av lågor och högstubbar ska lämnas intakta. Kringliggande träd kan behövas röjas för att tillåta solbelysning. En viss mängd död ved kan behöva skapas i delar

Figur 3. Trädklädda sanddyner i Gropahålets naturreservat. T.v. öppen glänta med sandblottor i områdets östra del. T.h. mera slutna tallskog där gläntor kan skapas.

av reservatet genom ringbarkning och kvarlämnande av fällda träd. Det mesta av avverkat virke bör dock fraktas bort för att bibehålla en näringsfattig jordmån.

Ett visst slitage kan behövas för att bibehålla och återskapa ytor av blottad sand. Körning med skogsbruksmaskiner i samband med gallring kan vara positivt. Sandblottor får dock inte tas upp vid fornlämningarna markerade i Bilaga 1.

4.2 Skötselområde 2 – Bergtallplanteringar

Areal: 3,3 ha.

Bergtallplanteringar utan busk- fält- och bottenskikt. Två ytor avverkades 2004 (< 1 ha) för att skapa öppen mark i syfte att gynna fältpiplärka.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Huvuddelen ska bestå av öppna ytor med sandblottor, gynnande fältpiplärka.
- Upp till 1 ha ska bestå av självsådd skog av tall och eventuellt ek och bok.
- Gran ska inte finnas inom området.

Skötselåtgärder/Restaureringsåtgärder

Bergtallen ska avverkas efter hand. Alltför stora sammanhängande hyggen (> 0,5 ha) bör undvikas. Den stora planteringen i södra änden av reservatet bör avverkas i flera omgångar, då några av hyggerna kan lämnas till självsådd av tall (*P. sylvestris*) medan huvuddelen bör hållas öppna genom röjningar vart 5:e år. För skötsel av de till skog avdelade ytorna gäller vad som är anvisat för skötselområde 1a. Planteringarna intill den östra parkeringen bör avverkas i små omgångar för inte störa besökare på parkeringen.

4.3 Skötselområde 3 – Gräsmark

Areal: 1,6 ha, varav delområde:

3a: Obetad gräsmark med trivial flora	0,2 ha
3b: Betesmark med permanenta sanddyner med örtvegetation (2130)	0,8 ha
3c: Betesmark med trivial flora	0,6 ha

Två av delområdena har en trivial flora. Delområde 3a är en kruståteldominerad obetad gräsmark i anslutning till den västra parkeringen och betesmarken på delområde 3c är på stora ytor dominerad av strandråg (*Leymus arenarius*) (Figur 4).

Kustnära permanenta sanddyner med örtvegetation (grå sanddyner) (2130) utgör 0,3 ha av delområde 3b och består av borsttåtelhed samt torr fårsvingelmark triftvariant (naturtyperna 4.1.4.1, respektive 5.4.1.2a enligt Nordiska ministerrådet 1998) (Figur 4).

Förutom karaktärsarterna backtimjan, bergsyra, borsttåtel och trift förekommer t.ex. rödtoppa och ängshavre. Arter som funnits här förut men ej kunde hittas 2007 är fältsippa, tofsäxing, hedblomster, gul fetknopp, sandsvingel och sandnejlika. Dessa växer dock i den omedelbara närheten och kan anses ha goda möjligheter att återvända om en omrörning av sanden kan åstadkommas.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Naturtypen kustnära permanenta sanddyner med örtvegetation (2130) ska utgöra en areal på minst 0,3 ha.
- Alla tre delområden ska vara fria från träd och buskar.
- För naturtypen kustnära permanenta sanddyner med örtvegetation (2130) ska de typiska arterna backtimjan, bergsyra, borsttåtel och trift förekomma.
- En gynnsam livsmiljö och återetablering för hotade sandstäppsväxter som sandnejlika och tofsäxing.

Skötselåtgärder/Restaureringsåtgärder

Delområde 3b och 3c ska betas, helst med hästar. Delområde 3b prioriteras härvid.

Alla tre delområden ska hållas fria från träd och buskar. Där bete inte räcker till eller där inget bete sker (3a) ska röjning ske vart 5:e år.

För naturtypen kustnära permanenta sanddyner med örtvegetation (2130), d.v.s. delområde 3b, krävs slitage som ger ett visst inslag av blottad sand, omrörning av sand och förhindrande av igenväxning. Detta uppnås till stor del genom bete med åtföljande tramp av betesdjur.

För att gynna och återfå en mer sandstäppsliknande flora i delområde 3b krävs dock troligen en kraftigare omrörning av sanden för att efterlikna plöjningen i tidigare perioders markanvändning.

Figur 4. Gräsmark i Gropahålets naturreservat. T.v. det relativt artrika delområdet 3b med permanenta sanddyner med örtvegetation. T.h. det av strandråg kraftigt bevuxna delområdet 3c.

Delområde 3c kräver en restaurering med borttagning av strandråg för att återfå en flora liknande den i delområde 3b.

Stängsel runt delområden 3b och 3c ska hållas i funktionellt skick.

4.4 Skötselområde 4 – Parkeringsplatser

Areal: 0,5 ha.

Oasfalterade parkeringsplatser. Den östra parkeringsplatsen rymmer drygt 100 personbilar. Vidare finns toalett, informationsskylt och soptunna uppsatta. Den västra parkeringsplatsen rymmer 15 personbilar och är försedd med en informationsskylt.

Bevarandemål

Funktionella parkeringsplatser.

Skötselåtgärder

Parkeringsplatserna underhålls vid behov av förvaltaren.

5. Friluftsliv och turism

5.1 Allmänna mål

Reservatet ska vara ett attraktivt strövområde utan att områdets bevarandevärden riskeras. Besökare till stranden (som ligger utanför reservatet) ska kanaliseras till den östra parkeringsplatsen.

5.2 Tillgänglighet

Reservatet är lättillgängligt och nås med motorfordon från väg 118 vid Yngsjö via "Lillesjö väg". Vägvisare till reservatet från väg 118 och inne i Yngsjö saknas dock. För cykel- och gångtrafik finns även en broförbindelse över Helge å vid Nyehusen, söder om reservatet. För att underlätta för besökare att nå havsstranden finns en väg som leder till den östra parkeringsplatsen, som ligger nära stranden där nakenbad och hundbad finns. Den västra parkeringsplatsen ansluter till vandringsspåret genom reservatet.

Åtgärder

Skyltar bör sättas upp för att besökare lättare ska kunna hitta till reservatet från väg 118.

5.3 Stigar och vandringspår

En kilometerlång markerad stig leder från den västra parkeringen till stranden. I anslutning till den östra parkeringen finns stigar som leder till nakenbadet respektive hundbadet.

Mål

Funktionella stigar.

Underhållsåtgärder

Stigarna underhålls vid behov av förvaltaren.

5.4 Renhållning och sanitära anordningar

Toaletter finns uppsatta på den östra parkeringsplatsen samt vid skogsbrynet vid stranden. Soptunnor finns på båda parkeringsplatserna.

Mål

Funktionella toaletter och soptunnor för besökare. Skräp ska ej förekomma utanför soptunnorna.

Underhållsåtgärder

Toaletterna och soptunnorna tömmas regelbundet av förvaltaren.

Området utsätts för relativt mycket nedskräpning. Därför bör området regelbundet rensas från för människor och djurliv skadligt skräp som glas, förpackningar, nylonlinor etc. som ligger ute i skogen och gräsmarkerna.

5.5 Information

Informationsskylt finns på parkeringsplatserna samt vid de spångade stigarnas anslutning till stranden.

Mål

Hela och rena informationsskyltar med aktuell kontaktinformation till Länsstyrelsen.

Underhållsåtgärder

Skyltarna ska ses över regelbundet och repareras eller förnyas vid behov.

5.6 Utmärkning av naturreservatets gräns

Gränsutmärkning ska utföras enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och Naturvårdsverkets anvisningar. Gränsmarkeringar bör kontrolleras minst en gång vart 5:e år.

6. Jakt

All jakt är förbjuden med undantag för skyddsjakt på kanin.

7. Tillsyn

Reservatsförvaltaren svarar för regelbunden tillsyn av reservatet.

8. Dokumentation och uppföljning

8.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Vid varje skötselåtgärd ska antecknas var, när och hur en åtgärd har utförts av den som utför åtgärden. Avrapportering ska ske till Länsstyrelsen årligen.

8.2 Uppföljning av bevarandemål

Uppföljningen ska utföras av Länsstyrelsen och bör ske vart 5:e år om inte annat framkommer. Den uppföljningsstrategi som kommer att tillämpas inom Natura 2000 bör så långt som möjligt beaktas, nämligen:

1. Kontroll av naturtypernas areal, struktur och funktion och typiska arter (dvs. bevarandemålen) vart 5-6 år.
2. Sammanställning och utvärdering av skydd och meddelade tillstånd och dispenser enligt reservatsföreskrifter och Natura 2000.

8.3 Uppföljning av kostnader

Görs årligen av den som enligt avtal ansvarar för skötseln. Avrapportering ska ske till Länsstyrelsen årligen.

9. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Tabell 2. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder.

Skötselåtgärd	Tidpunkt	Skötselområde	Prioritering
Röjning av gran samt tall- och björk uppslag, upptagning av gläntor	Snarast, sedan vart 5:e år	1	1
Avverkning av bergtall i små etapper	Efter hand, färdigt innan 2025	2	3
Röjning av träd och buskar	Vart 5:e år	2 (på avverkade områden som avses lämnas öppna)	1
Betesdrift	Varje år	3b och 3c	1
Röjning av träd och buskar	Vart 5:e år	3a, 3b och 3c	2

10. Källor

10.1 Litteratur

- Linnaeus, C. 1751. Carl Linnaeus Skånska resa år 1749. Wahlström & Widstrand 1999.
- Ljungberg, K. O. 1981. Gropahålet och Friseboda naturreservat. Skånes Naturvårdsförbunds Årsskrift.
- Länsstyrelsen i Kristianstad län. 1996. Från Bjäre till Österlen. Skånska natur- och kulturmiljöer.
- Länsstyrelsen i Skåne län. 2005. Bevarandeplan för Natura 2000-område Gropahålet.
- Naturvårdsverket. 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000.
- Naturvårdsverket. 2001. Åtgärdsprogram för bevarande av fåltiplärka.
- Magnusson, S.-E. 1981. Helgeåns nedre sjösystem. Skånes Naturvårdsförbunds Årsskrift.
- Nordiska ministerrådet. 1998. Vegetationstyper i Norden. Tema Nord 1998:510. Nordiska Ministerrådets sekretariat.
- Sörensson, M. 2007. Inventering av solitära bin väster om Åhus. Vattenriket i fokus 2007:03.

10.2 Databaser

Gärdenfors, U. Rödlistade arter i Sverige 2005. Artdatabanken, SLU, 2005.

10.3 Kartor

Karta över Skåne 1687, Gerhard von Burman.

Karta över Yngsjö bys utmark 1752 och 1780, Lantmäteriet.

Skånska rekognosceringskartan 1812-1820, Lantmäteriet och Krigsarkivet.

Generalstabskartan 1862, Lantmäteriet.

Häradsekonomiska kartan 1926-1934, Lantmäteriet.

Ekonomisk karta, Kristianstads läns hushållningssällskap, 1930.

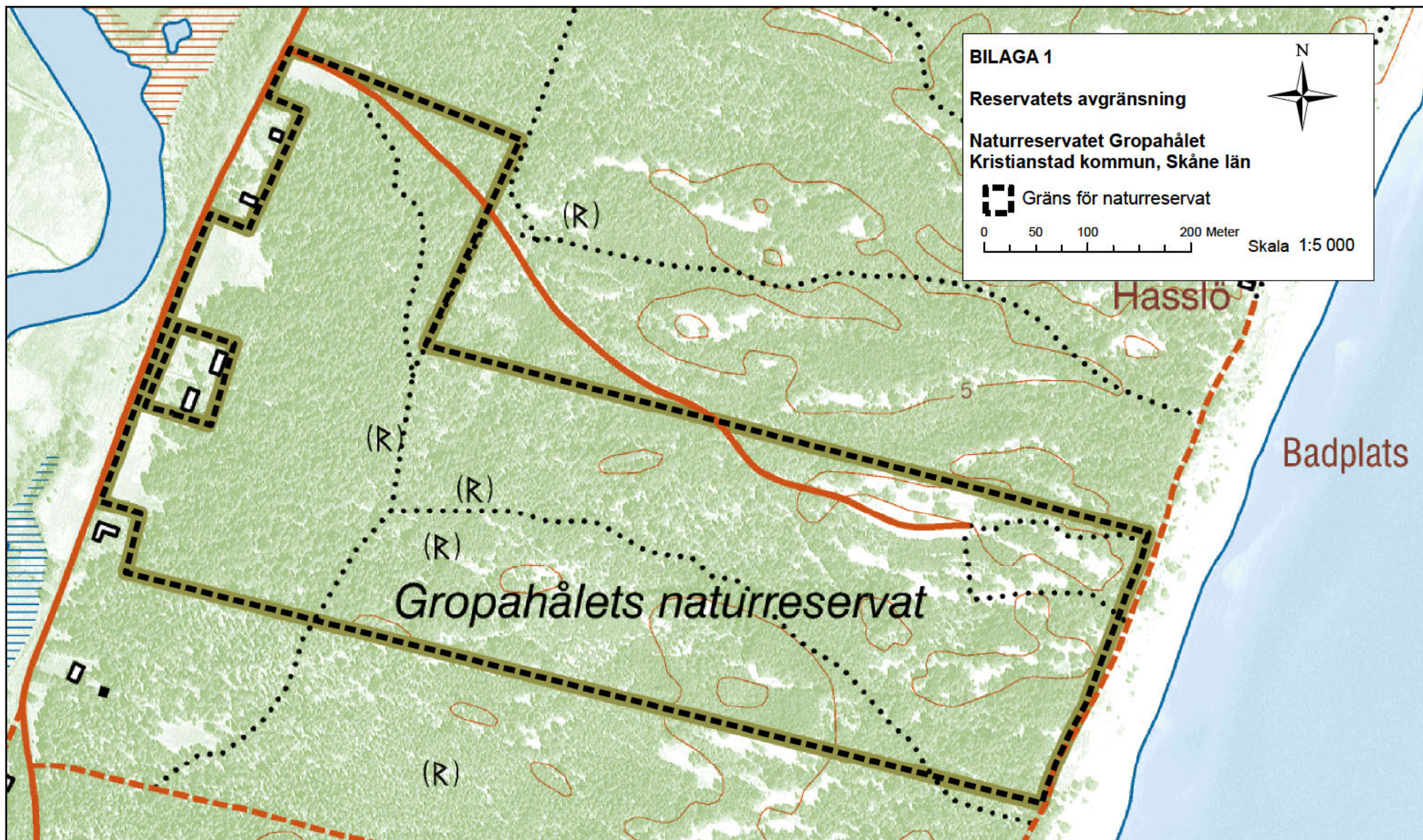
Fastighetskartan.

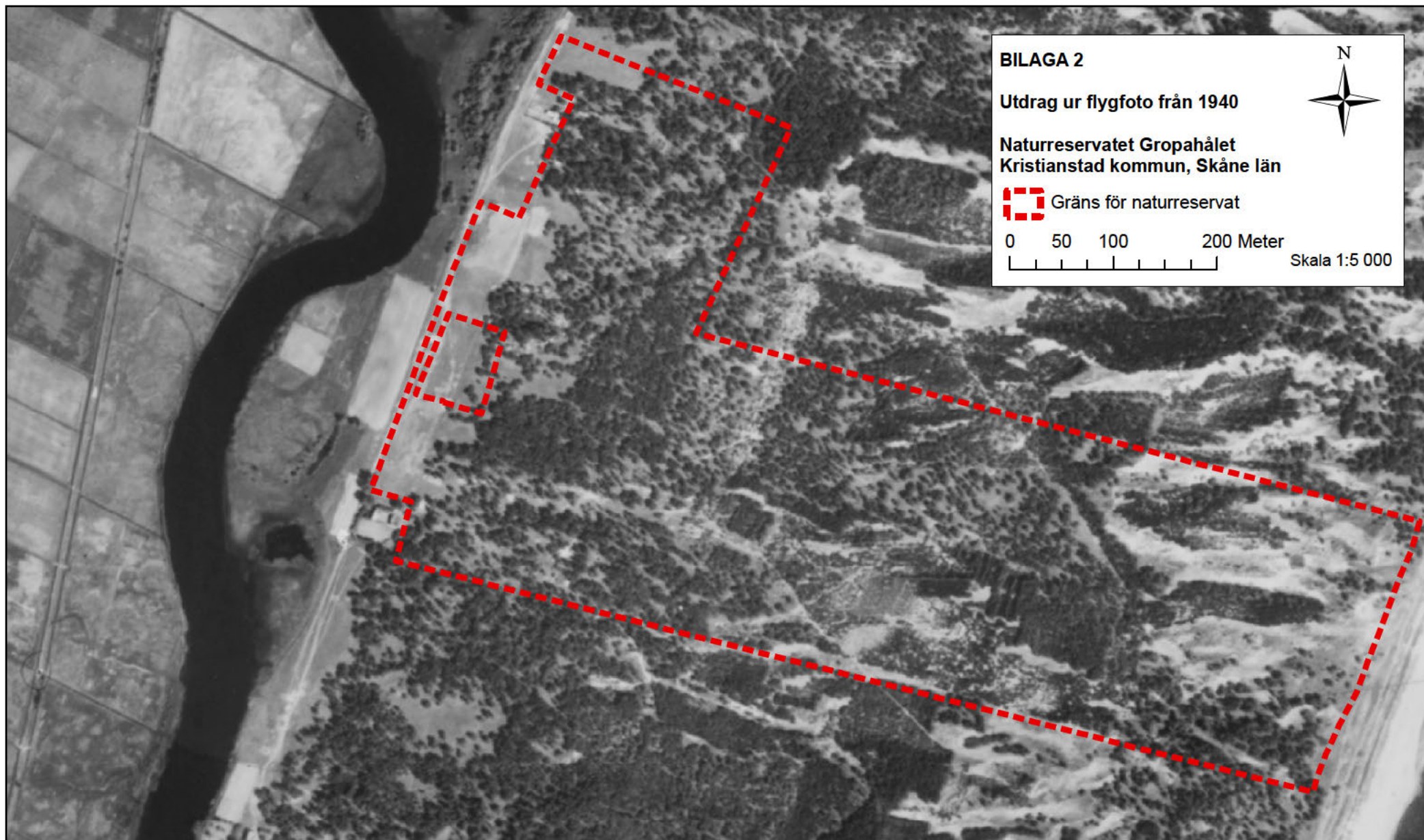
Ortofoto flygbild 1940.

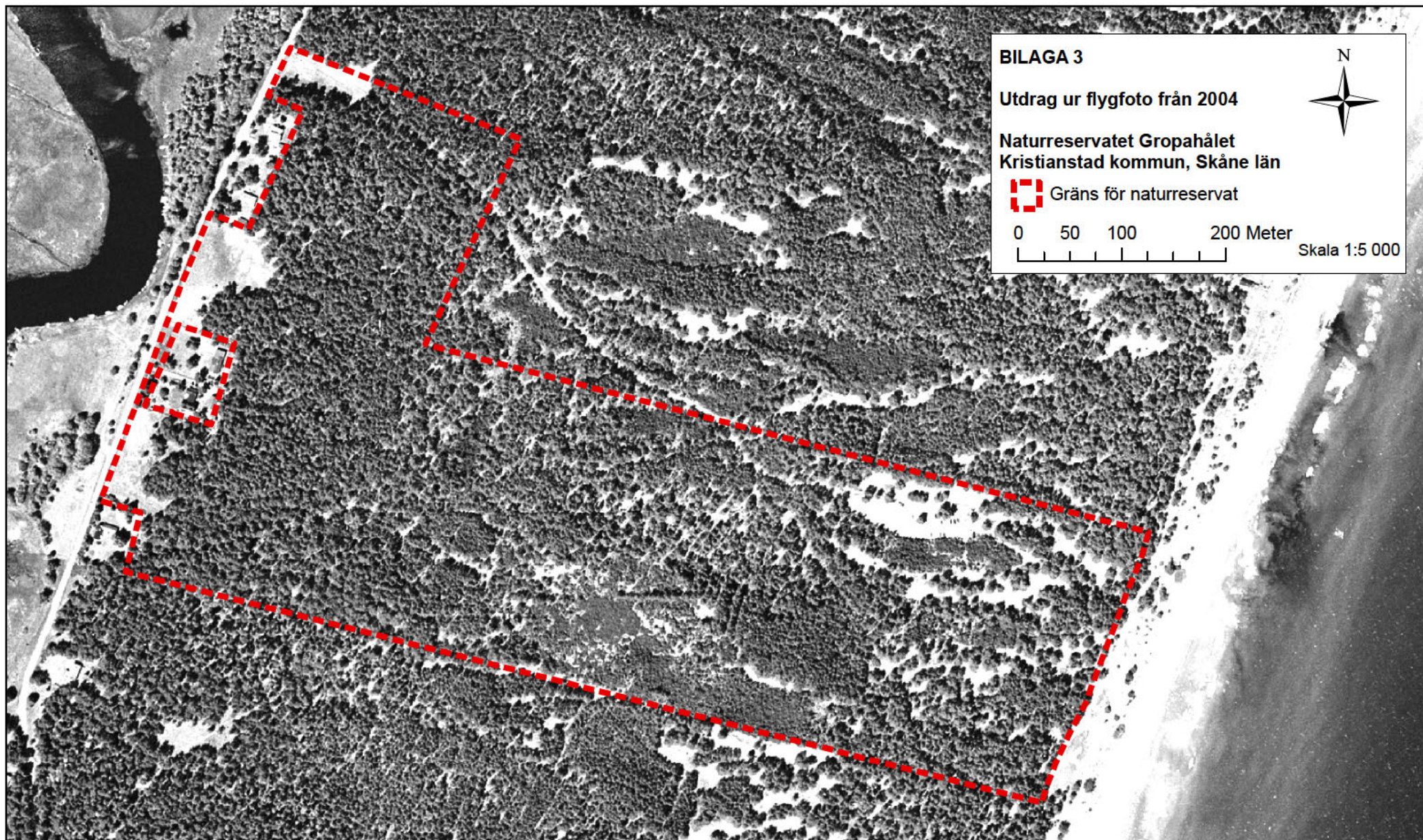
Ortofoto flygbild 2004.

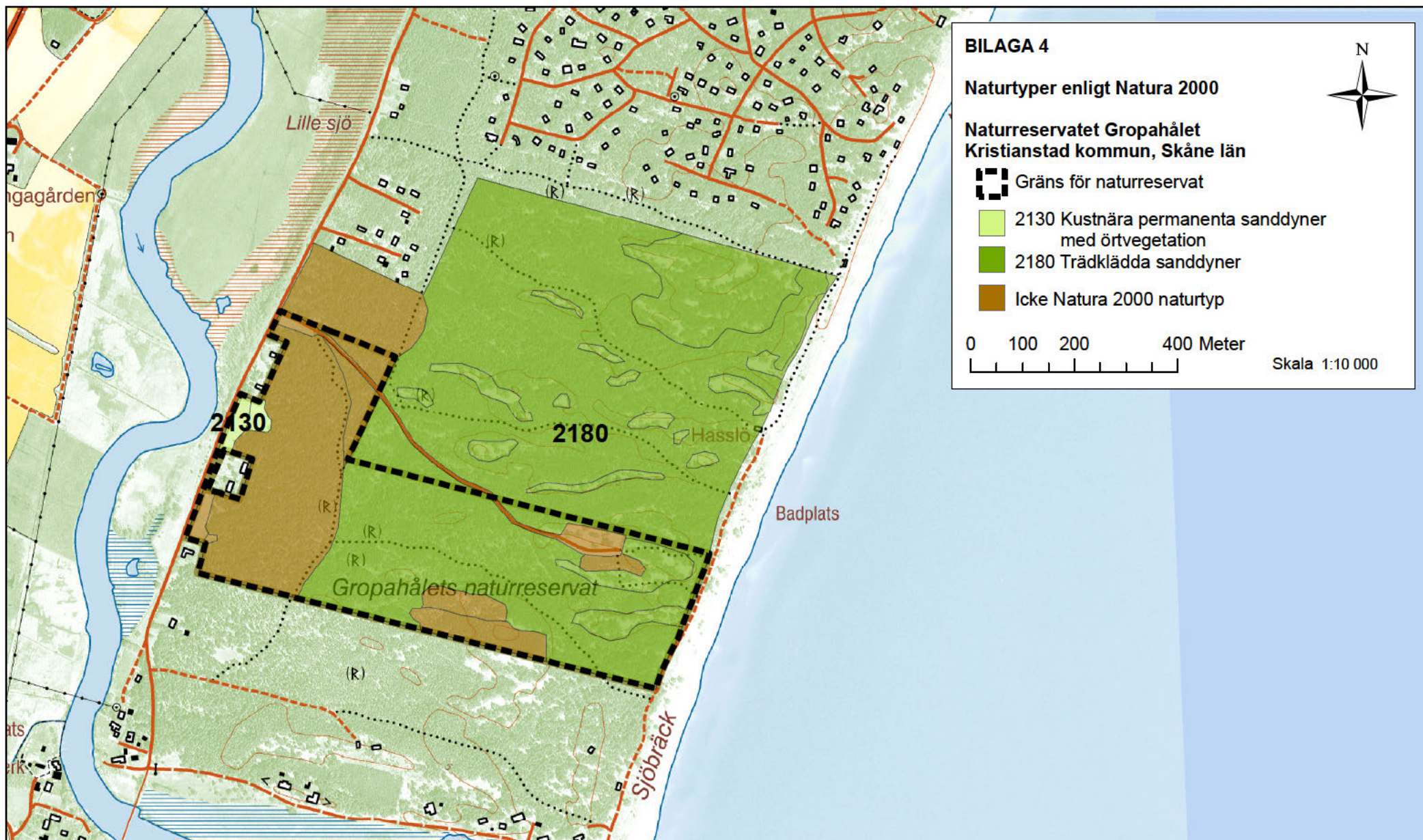
10.4 Muntliga kontakter

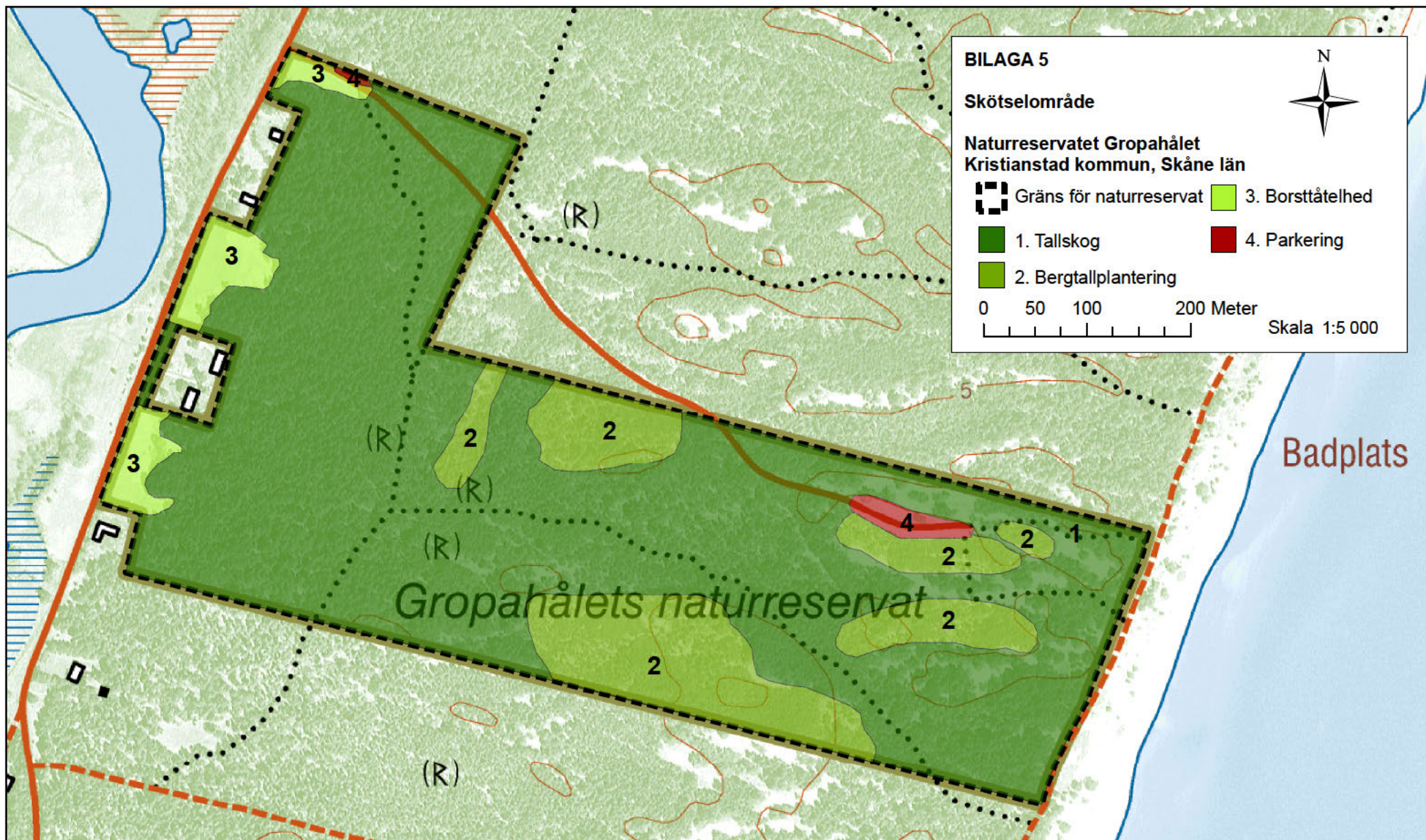
Kenth Ljungberg, Länsstyrelsen i Skåne län

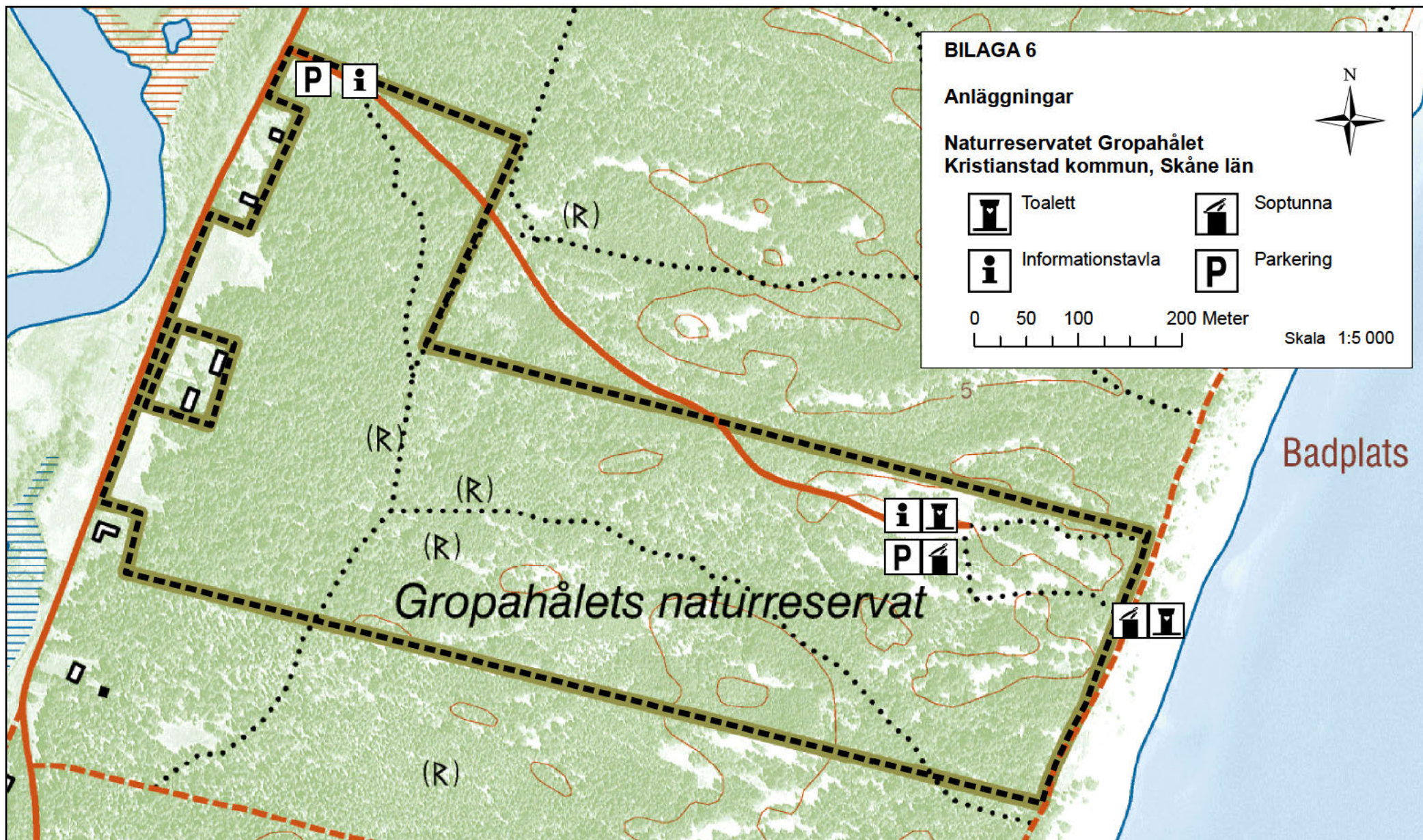

I rapporten presenteras skötselplanen för naturreservatet Gropahålet i Kristianstad kommun, Skåne län.
En del i Länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda naturreservat.

Skötselplanen innehåller syftet med reservatet, en beskrivning över området samt planerad markanvändning, mål och föreskrifter för fyra olika planeringsområden. Den innehåller även information om friluftsliv och turism, jakt och tillsyn.